

EPISTULA LEONINA

LXXII

PERIODICUM LATINĒ SCRIPTUM,
QUOD ĒDITUR
E DOMO EDITORIĀ INTERRETIALI
CUI NOMEN EST
LEO LATINUS

<http://www.leolatinus.com/>

N.B.! EPISTULAS LEONINAS ACCIPIS **GRATIS** ET **SINE ULLĀ OBLIGATIONE**. NAM LEO LATINUS PUTAT HOMINIBUS LATINAM LINGUAM DISCENTIBUS AUT DOCENTIBUS CORDI ESSE VERBA LATINA. SI TAMEN TALES EPISTULAS ACCIPERE NON VIS, RESCRIBE HOC NOBIS: TUM STATIM NOMEN TUUM EX INDICE ACCEPTORUM TOLLEMUS.

HŌC TEMPORE DUO FERĒ MILIA HOMINUM LATINĒ DOCTORUM ACCIPIUNT EPISTULAS LEONINAS ELECTRONICĒ MISSAS. EPISTULAS LEONINAS I-LXXI INVENIES IN INTERRETI SUB HAC INSCRIPTIONE, QUAE SEQUITUR:

<http://ephemeris.alcuinus.net/leonina/>

MAXIMĒ ID CURAMUS, UT COPIAM VERBORUM LATINORUM CONVENIENTER AUGEAMUS ET TEXTŪS MODERNOS CUIUSVIS ARGUMENTI QUAM OPTIMĒ IN LATINUM SERMONEM CONVERTAMUS.

ROGATUR, UT MANUSCRIPTA MITTANTUR VIĀ ELECTRONICĀ. MENDA SIVE GRAMMATICA SIVE METRICA, QUOAD FIERI POTEST, TACITĒ TOLLUNTUR.

EN HABES EPISTULAM LEONINAM
SEPTUAGESIMAM SECUNDAM (72) !

LEO LATINUS OMNIBUS HOMINIBUS LATINITATEM AMANTIBUS
SAL.PLUR.DIC. S.V.B.E.E.V.

Cara Lectrix, Care Lector,

*valdê gaudeo, quod mihi licet Tibi offerre **Epistulam Leoninam septuagesimam secundam**. Hac in Epistulâ Leo Latinus refert de viro botanico illustrissimo, qui medio saeculo undevicesimo edidit ingens opus de palmis Latinê scriptum. En mirum botanicum, qui melius sciverit ūti linguâ Latinâ quam plerique palaeophilologi hodierni! Agitur de **CAROLO MARTIO** (1794-1868), Florae Brasiliensis indagatore subtilissimo, qui cognomine honestatus est **PATRIS PALMARUM**. Leo Latinus praefationem duasque paragraphos finales ex **HISTORIĀ NATURALI PALMARUM** excerptas Tibi, cara Lectrix, care Lector, praebet legendas: Tolle, lege!*

Tu autem pancraticê vale et perge mihi favere!

Medullitus Te salutat

Nicolaus Groß

<http://www.leolatinus.com/>

LEO LATINUS

Senden ex oppidulo Bavariae Suebicae, d. Solis, 23.m Martii a.2014

**HOMO SUM: NIL HUMANI
A ME ALIENUM PUTO.**

TERENTIUS
(ca.195-159 a.Chr.n.)

CAROLUS MARTIUS BOTANICUS PRAECLARUS

»PATER PALMARUM« LATINĒ SCRIBENS

Carl Friedrich Philipp von Martius (1794-1868)

Carolus Fridericus Philippus de Martius (natus est d.17. m.Apr. 1794 in urbe Erlangen; mortuus d.13. m.Dec. a.1868 Monaco in urbe Bavariae principe) Germanus fuit indagator naturae et botanicus et ethnographus. In litteris botanicis Martii nomen redigitur in formam abbreviatam, quae est „Mart.“

De Martii vitâ operibusque

Carolus Fridericus Philippus Martius filius fuit *Ernesti Vilelmi Martii* (1756-1849), pharmacopoeae aulici Erlangensis, qui ex anno 1818 in Universitate studiorum Erlangensi primus docuit pharmaciam. A.1810 Carolus Erlangae coepit studere medicinae pernoscendae. Inter studia Erlangensia cognovit *Franciscum de Paula Schrank* et *Iohannem Baptistam de Spix*. Cum his naturae investigatoribus cognitis tum praecipuê plantis iam pridem libentissimê collectis Martius a.1813 petivit, ut cooptaretur in Institutum alumnorum *Academiae Scientiarum Bavaricae*. Examine adeundi superato Martius d.13 m.Maii a.1814 in institutum receptus adiutor subditus est *Francisco de Paula Schrank* botanico moderatori horti botanici brevi ante conditi. Eodem anno ad doctorem medicinae et chirurgiae promotus est. A.1817 Martius viginti tres demum annos natus primum opus magnum sui scientificum publicavit, quod inscribitur *Flora cryptogamica Erlangensis*.

Pictura ex Historiâ naturali palmarum excerpta.

Iter per Brasiliam factum

Ab a.1817 usque ad a.1820um mandatu Maximiliani I. regis Bavariae Martius unâ cum *Iohanne Baptistâ de Spix* in Brasiliam iter fecit investigatorium. Peropportunê acciderat, ut rex Bavariae *Mariae Leopoldinae* archiducissae Austriacae, quae nuptura erat *Domino Petro* principi Caesari Brasiliae futuro, commendavit, ut in Brasiliam profectura comites secum abduceret duos naturae investigatores.

Rex Martio et Spixio mandaverat, ut investigarent Brasiliae plantas bestiasque necnon stirpes Indianorum ibidem habitantium. Per investigatorum iter 2.250 km (duorum milium ducentorum quinquaginta chiliometrorum) fecit per regionem fluminis Amazonum, quae ceteris huius mundi omnibus abundantior est speciebus palmarum, specimina colligens. Ianuariopoli et Paulopoli profecti migraverunt versus septentrionem et mediam in terram. Martio et Spixio primis Europaeis non-Lusitanis permissum est, ut viderent regionem fluminis Amazonum Brazilianam.

In itinere Brasiliensi Martius fluminis Amazonum regionem floramque tropicam diligenter exploravit. Maximê autem animum attendit ad arbores palmas; quibus arboribus mirabilibus perscrutandis per reliquam vitae suae partem tantâ cum subtilitate tantâque cum inflammatione animi deditus erat, ut cognomine honestaretur »Patris palmarum«.

Martius etiam tractavit medicinales plantas tropicas. Spixius Martiusque ex Brasiliâ reversi Monacum in urbem attulerunt 90 animalia mammifera conservata, 350 aves, 130 amphibia, 120 pisces, 2700 insecta, necnon 6500 plantas seminaque. Pleraeque harum plantarum bestiarumque biologis hodiernis adhuc multum valent, quia earum species aut non iam exstant aut in dies rarescunt. Martius et Spix iter per Brasiliam facientes invenerunt etiam fossilia formationis *Santanae*.

Praeterea Martius subtiliter indagavit vitam et cultum civilem et linguas Indianorum Brazilianorum, praesertim gentis, quae appellatur *Tupí*, necnon duos parvulos Indianos secum Monacum attulit, quorum unus fuit gentis *Juri*, altera gentis *Miranha*. Iidem parvuli baptizati *Iohannes* atque *Isabella* vocati sunt. Sed cum essent diversarum gentium, inter se colloqui nesciverunt. Quamvis a medicis bene curarentur, mox mortui sunt.

Anno 1819 Martius in flumine Amazonum naufragium fecerat. Servatus ut Deo gratias ageret, in oppido *Santarém* crucem vovit in ecclesiâ Nostrae Dominae Immaculatae Conceptionis (*Nossa Senhora da Conceição*) statuendam, quae post Martii reditum in Germaniâ fabricata nave in Brasiliam est transportata.

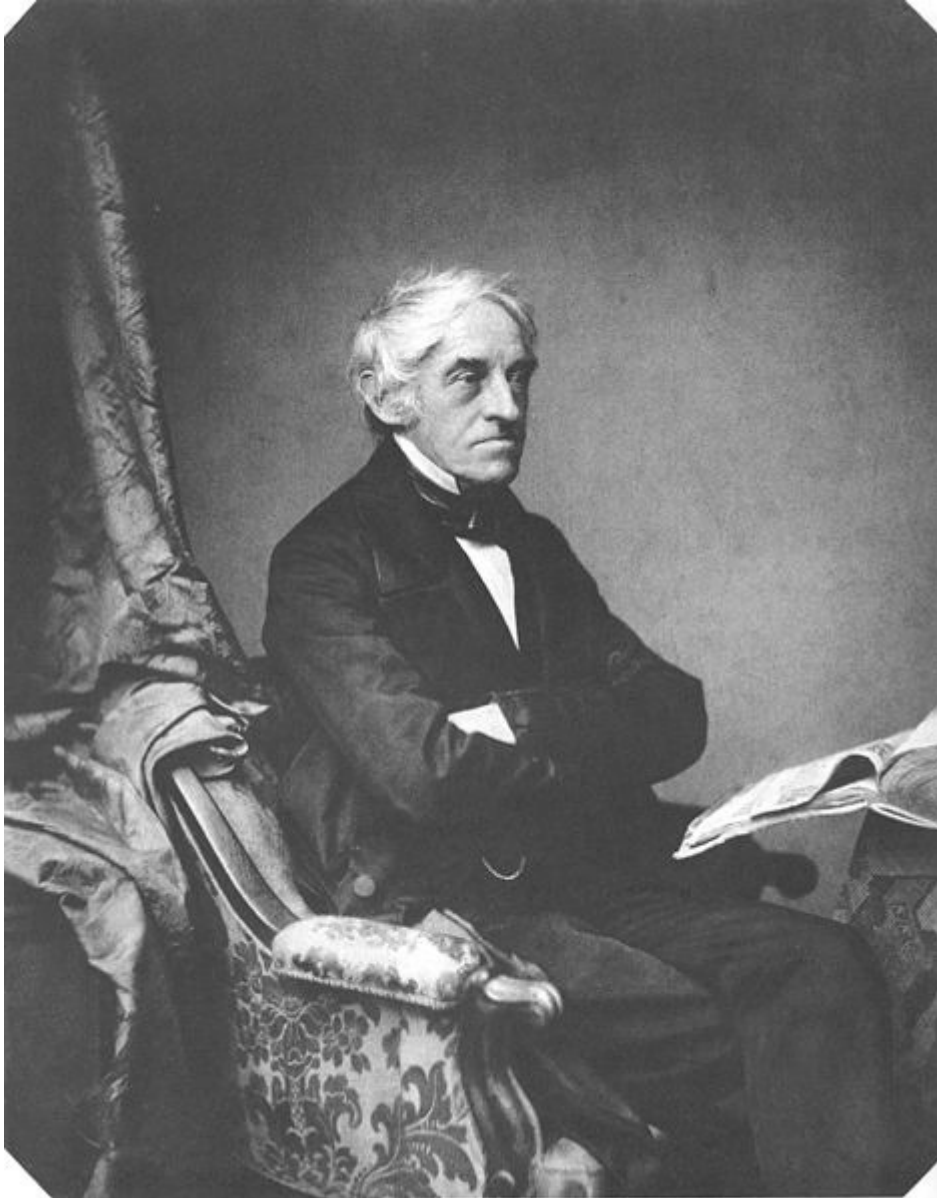

Johann Baptist von Spix (1781-1826)

Post iter Brasiliense quae fecerit.

A.1820 propter merita sua Brasiliensia eques factus et in Bavaricam Academiam Scientiarum cooptatus est. A.1826 cathedram accepit Monacensem. A.1832 director factus est Monacensis Horti Botanici. A.1840 *Maria II. Regina Lusitaniae* Martium honestavit Cruce equitis Ordinis Nostrae Carae Dominae. A.1853 exornatus est Ordine Maximiliani Bavarico Scientiae Artisque.

Martius a.1825 in matrimonium duxit *Franciscam Baronissam de Stengel*, filiam familiae palatino-bavaricae officialium bene famatae. Martii filius fuit *Carl Alexander von Martius* (1838-1920), chemicus et conditor fabricae „Agfa“.

Carl Friedrich Philipp von Martius, ca. a.1860um.

Profecto Martius in *Historiâ suâ naturali palmarum* stupendâ cum reverentiâ loquitur de plantis sibi dilectissimis: iam primis verbis praefationis affirmat primam iam palmam Brasilianam, in quam inciderit, sibi stirpis venustâ maiestate perculso bonum augurium fuisse, cum tamquam blandê murmurantibus comîs felicem itineris exitum praesagiret. Se bono hîc augurio commotum constituisse, ut de ordine palmarum ad id usque tempus non ita bene illustrato novam et certiozem scientiam in patriam reportaret. In praefatione exeunte Martius confitetur palmas sibi in ipsis laboranti egregium sanê praemium rependisse divinas, cuius symbolum habeantur, pacis afflatu; palmas, quas appellat »plantarum principes«, dicit sibi calamitates patienti semper solacio fuisse, immo se sensisse inter legum, quibus palmae regantur et condantur, indagationem tenebras humanae mentis fulguratione Summi Numinis luce benignâ collustratas. Tomum primum Historiae suae, ubi

loquitur de usu palmarum, verbis concludit quae sunt: »**Europaeus homo palmas intuens voce quadam monetur quae dicat: Sursum corda.**«

Toti autem operi praeponit distichon »**In palmis semper parens juvenus // in palmis semper resurgo**«. Quae verba hymnica etiam inscripta sunt Caroli Martii arcae funebri, cui inclusus d.13. m.Decembris sepultus est anno 1868 Monaco in urbe Bavarorum principe.

Honestamenta postuma

Genus botanicum *Martiodendron*, quod spectat ad familiam Fabacearum, appellatum est in honorem Caroli Friderici Philippi Martii. Praeterea Martius unâ cum *Iohanne Staden* eo honestatur, quod suo nomine nuncupatum est *Institutum Martius-Staden* Paulopoli in urbe Brasilianâ situm, quod historiae Germanorum, qui in Brasiliam immigraverunt, necnon permutationi cultuum civilium Germanico-Brasiliano investigandis dedicatum est.

Pictura ex Historiâ naturali palmarum excerpta.

Recitator

Fabula romanica
quam theodiscê scripsit
Bernhard Schlink

in Latinum convertit
Nikolaus Groß

Editio prima
in domo editoriâ, quae appellatur
LEO LATINUS

Senden in oppido Bavariæ Suebicæ
a. 2012

Hic liber habet 291 (ducentas nonaginta unam) paginas. Versioni fabulae completae adiunctum est glossarium abundantissimum, quod continet 91 (nonaginta unam) paginas. Liber constat 45 € (quadraginta quinque euronibus) et directê per epistulam electronicam mandari potest a domo editoriâ, quae appellatur LEO LATINUS: SPQR@LEOLATINUS.COM Libri numerus internationalis est ISBN 978-3-938905-32-6. TOLLE LEGE !

DE HISTORIA NATURALI PALMARUM

Ingens hoc opus Martii omnino mirabile imaginibus descriptionibusque mirificentissimis instructum constat ex tribus voluminibus, quorum primum a.1823, tertium a.1850 Lipsiae in Aedibus *T.O. Weigel* in lucem editum est. Haec historia palmarum complectitur plus 550 paginas textûs et 240 lithographemata colorata, quibus intersunt imagines plagarum Brasiliae silvestrium et palmarum dissectionumque microscopicarum subtilissimae. Nobis autem amicis Latinitatis maximê placet, quod tota Historia palmarum Martiana scripta est – bono sermone *L a t i n o*.

Manicaria saccifera.
Partes palmae in Martii Historia naturalis palmarum depictae.

Primo in volumine (symbolis *Mohlii* de palmarum phytotomiâ et *Ungeri* de palmis fossilibus praemissis) Martius condidit palmarum nomenclationem modernam palmarumque biogeographiam. Altero autem volumine Martius describit palmas Brasiliae, tertio, cui titulus est *Expositio Systematica*, opera propria aliorumque botanicorum nixus systematicê describit familiae palmarum omnia genera suâ aetate nôta.

Maxima pars picturarum linearium, quae insunt secundo volumini palmis Brasiliae dedicato, debetur Martio ipsi, paucae tantum imagines, quibus monstrantur regiones a se ipso non visae, hic coryphaeus disciplinae botanicae excerpit ex operibus *Francisci Post* et *Iohannis Mauricii Rugendas*). *Historia naturalis palmarum* duobus voluminibus redimpressa est a.1971 a Societate palmarum et Cycadum Australianâ (*Palm and Cycad Society of Australia*).

HISTORIA NATURALIS PALMARUM.

OPUS TRIPARTITUM

CUIUS

VOLUMEN PRIMUM

PALMAS GENERATIM TRACTAT

VOLUMEN SECUNDUM

BRASILIAE

PALMAS SINGULATIM DESCRIPTIONE ET ICONE ILLUSTRAT

VOLUMEN TERTIUM

**ORDINIS PALMARUM GENERUM CHARACTERES RECENSET
SPECIES SELECTAS DESCRIBIT ET FIGURIS ADUMBRAT
ADIECTA OMNIUM SYNOPSIS**

ACCEDUNT TABULAE CCXLV.

AUCTOR

CAROL. FRID. PHIL. DE MARTIUS

EQUES PHIL. ET MED. DR. R. ACAD. SCIENT. BOICAE SOC. BOTAN. IN UNIV. MONAC. P.P.O. HORTI R. BOT.
DIRECTOR

ACAD. CAES. LEOP. CAR. NAT. CUR. ADIUNCTUS. SOC. R. BOT. HATISR. PRAESES.
DIVERSARUM ACADEMIARUM ET SOCIETATUM LITERARIARUM SODALIS.

TABULAE.

LIPSIAE,
T.O. WEIGEL

PRAEFATIO.

Palmam quum primum conspexi in Brasiliae limpidissimam auram emicantem, stirpis venusta majestate percussus, quae tamquam blande murmurantibus comis felicem itineris exitum praesagiret, bono hoc augurio commotus ilico apud me constitui, palmis impigrum impendere studium, ut de ordine ad id usque tempus non ita bene illustrato novam et certiolem scientiam in patriam reportarem. Quod quidem propositum diligenter ac strenue tenebam, nec sine fructu laboravi, ita ut domum reversus in hoc opere, inchoato auspiciis MAXIMILIANI IOSEPHO I. Bavariae Regis, qui ipsius itineris auctor extiterat, copiam harum stirpium satis amplam secundum genera et species digerere iconibusque illustrare potuerim.

Plenior autem Brasiliensium palmarum cognitio docebat, quam plurima in earum structura et formatione summopere ad aliarum stirpium, praesertim Monocotyledonearum, condiciones rite pernoscendas, universi autem ordinis omniumque, quae ad eum pertinerent, generum characteres vix posse dispici et arte critica recte stabiliri, nisi comparatis totius orbis terrarum palmis, quoquot tam adhuc vigentes quam e terrae visceribus effossae innotuissent. Ita crevit operis suscepti pensum, ad cuius fines promovendos eo alacriore me animo accinxi, quo promptiora amicorum generosa auxilia adessent, felices fructus et ibi spondentium, ubi proprias vires haud suffecturas probe cognoveram.

Hugo MOHLIUS, Equ., quem priusquam in Universitatis Tubingensis cathedram vocaretur, per anni et quod excedit spatium nostrum dicere contigit, cum ZUCCARINIO, caro, eheu jam erepto, in jucundissimam Trifolii botanici consuetudinem conjunctus, palmarum anatomiam pertractandam suscepit. Quantum ille vir in praeclara dissertatione, quae volumen nostrum introductorium ornat, observationis acumine, iudicii sagacitate, expositionis ingenuitate, iconum fide praestiterit, id non est, quod lectori commendem. Parem se praebuit Franc. UNGERUS meus, nunc Prof. Vindobon., qui antiquitatis vegetabilia acri studio perlustrans, palmarum fossilium historiam fideliter aequae ac feliciter enucleavit. Hos viros scriptis egregiis, quae postea ediderunt (MOHLIUS, „Vermischte Schriften Tub. 1845 4°“, UNGERUS, genera et species plantarum fossilium, Vind. 1850, 6°) per illas dissertationes quasi praelusisse, id ipsum huic libro summae fore laudi confido.

De morphologia deque evolutionis partium historia ut amplius disserterem, praesentis temporis ratio videbatur postulare, quippe quod talium studiorum vim et efficaciam probe perspiceret; unde ut etiam in aliarum plantarum, praecipue Monocotyledonearum, condiciones

excurrerem saepe quidem alliciebar; attamen me cohibui, ne operis limites nimium extenderentur. In his autem rebus investigandis, ut ipsam naturam eamque solam percontarer, posthabita qualibet opinione, id religiose et semper studui, si unice excipias doctrinam de foliorum positione, quam tractavi iisdem innixus principiis, quae ab Alex. BRAUNIO meo, Prof. Friburgensi, summa sagacitate sunt exulta et quae mihi quidem sufficere videantur ad rite perspiciendum processum anthogeneticum, quippe quae indicent viam, qua vegetabilium Archaeus in effingendis partibus incesserit. Controversa quaedam et quae a theoria deflectere videantur, non silentio transii, sed tamquam futuris in re ardua et abstrusa perscrutationibus accommodata exposui. Quibus in studiis BRAUNIUM habui semper promptum, qui me et observationibus et consilio adjuvit, quo nomine ut item MIRBELIUM, UNGERUM et SCHLEIDENIUM laudem, qui mihi de evolutione gemmae, floris et de foecundatione agenti fuerunt auxilio, grati animi impulsu moveor. – In capite de palmarum rationibus geographicis quae de aëris et loci potestate generatim deque Florae imperiis exhibui, Botanicis commendata velim.

Quod vero ad systematicam descriptionem pertinet, ea duabus partibus absolvenda erat, quum tam de Brasiliae palmis quam de ordine in universum, de ejus familiis, (quas plerique "tribus" dicere consueverunt) agere, genera stabilire, species certis notis recensere apud me constituissem. At vero in hac re perficienda materiae, cui omnia superstruenda erant, defectus et raritas, magno fuit impedimento; unde factum est, ut in profligando hoc opere non minus quam XXVII annos detinerer. Quidquid tamen profecerim, nullam mihi laudem arrogo nisi diligentiae atque constantiae, reliquam omnem ingenue concedo iis Botanicis, qui transmissis speciminibus tam vivis quam exsiccatis, iconibus, schedulis, observationibus arduo operi succurrere liberaliter voluerunt. Hoc autem beneficio „amabilis scientiae” cultores, quibus ad palmas accessus patebat, aequales nostri paene omnes me obstrinxerunt, ita ut longius foret, si cunctos (quorum nomina ad singulas species adposita invenies) enumerarem; iis omnibus hic gratias maximas ago. Indiae palmas summa liberalitate mihi transmisere amici spectatissimi G.C. REINWARDTUS, Prof. Lugdun., et Nath. WALLICHIUS dum Calcuttensi horto strenue praeesset; Novae Hollandiae species earumque icones Ferd. BAUERI mira arte confectas debeo Botanicorum nostri aevi antistiti Rob. BROWNIO, quo et magistro et amico uti haud minimae mihi gloriae vertendum esse existimo. Mascarensium specimina et icones Commersonianas aequae ac Plumerii de palmis Antillanis studia viri amicissimi Adr. de JUSSIEU et Ad. BROGNIARTUS mihi aperuerunt; peruanas et amazonicas POEPPIGIUS meus, mexicanarum ab ipso definitarum descriptiones vir

cl. LIEBMANNUS, Havnensis, mecum communicaverunt. Optimus Alc. D'ORBIGNY ex celebrato itinere per Americam australem reportaverat satis amplam materiam iconibus et descriptionibus illustratam, quam digessi et titulo "Palmeti Orbigniani" ipsius operi insertam in mei quoque libri usus converti. Praecipuum vero augmentum debeo viro indefessae industriae Guil. GRIFFITHIO; is enim paucis mensibus ante flebilem obitum omnium palmarum ab ipso in longinquis per Indiam itineribus collectarum messem mihi transmisit; atque iconum a ROXBURGHIO, WALLICHIO et GRIFFITHIO in horto Calcuttensi depositarum apographa ex auctoritate supremi Senatus regundarum rerum Indo-britannicarum benevole exhibenda curavit cl. MAC-CLELLAND.

Haec omnis operis materies et aliorum auctorum de palmis scripta, inter quae cl. BLUMEI Rumphia et GRIFFITHII dissertatio in Ephemeridum de Scient. nat. Calcuttensium volumine v. potissimum laudanda sunt, quum deinceps ad me pervenissent, multa et augendi et emendandi mihi data erat opportunitas, quam ne praetermitterem, veritatis studium me adegit.

Nihilo secius et in hac, qua nunc absolvitur, forma liber meus cum in multis aliis tum in iis, quae ad generum et specierum characteres pertinent, emendationem expectat a futuri temporis observatoribus, quos difficultatum laborumque haud ignaros, aequum de meo conamine iudicium esse laturos spero atque confido. Egregium sane praemium mihi palmae ipsae in ipsis laboranti jam rependerunt divinae, cujus symbolum habentur, pacis afflatu; miro enim solamine me demulcebant, quotiescunque modo publica modo privata calamitate depressus fui atque afflictus, atque "plantarum principes" eo quoque se mihi palmae praestiterunt, quod inter absconditarum, quibus reguntur et conduntur, legum indagacionem tenebras humanae mentis fulguratione Summi Numinis luce benigna sensi collustratas.

**Dabam Monachio ex Museo Regio botanico,
d. XVII. m. Aprilis, a. MDCCCL, natali LVI.**

Auctor.

Pictura ex Historiâ naturali palmarum excerpta.

DE RAPTORE HOTZENPLOTZIO

Fabula Casparuli

quam theodiscê narravit

Otfried Preußler

in Latinum convertit

Nikolaus Groß

Editio prima
in domo editoria, quae appellatur
LEO LATINUS

Hic liber habet 136 (centum triginta sex) paginas. Versioni fabulae completae adiunctum est glossarium abundantissimum, quod continet 24 (viginti quattuor) paginas. Liber constat 25 € (viginti quinque euronibus) et directê per epistulam electronicam mandari potest a domo editoriâ, quae appellatur **LEO LATINUS: SPQR@LEOLATINUS.COM**

CAROLUS MARTIUS quid scripserit de palmarum cultura usuque

Historia naturalis palmarum, p.CXCIII

Carolus Martius (1794-1868)

§23. DE PALMARUM CULTURA in patria nolui esse latior: quippe cui desit experientia atque inspectio in patria illarum; ea vera quae ad haec nostra tempora, potissimum de cultura *Coci nuciferae* et *Arecae*, ab antiquioribus imprimis scriptoribus prolata sunt, neminem lectorum fugere persuasum habeo. Sub istis mitioris coeli regionibus haud facile aliud erit agendum, quam ut singulares soli conditiones, quale cuique specierum accommodatum sit, quam maxime repetantur imitando, ut protinus palmae laete ibi nutriantur. Specierum summus numerus quae hodie usquam terrarum inter tropicos in hortis excoluntur, facile sit in Java (confr. Hasscarl Catal. H. Bogoriensis 1844, p.64 sq.).

In Europa utique quidem usu atque opinione adsuevere, ut plantarum hypocausta domicilia “principes” hos reciperent tamquam praeclara ornamenta; nec tamen ante hujus saeculi initium majores copiae in hortis positae et educatae sunt. In qua re omnes alios antecessit egregio exemplo *L o d d i g e s i u s* pater, qui complures in horto suo Hackneyensi apud Londinum cultu fovebat, quae deinde diligentia et sollertia filiorum honestissimorum et numero et copia multum auctae sunt. Praeterea apud Anglo-Britannos imprimis vir et progenie et studiis

liberalibus nobilis *G u i l. S p e n c e r D u x D e v o n i a e* in praestantissimo horto Chatsworthensi palmis fanum ut ita dicam et templum exstruxit, summae elegantiae, maximae commoditatis, quod 60 pedes altum spatium 12000 pedum quadratorum obtinet. Immo in horto Kewensi, consilio viri meritissimi *G u i l. J a c k s o n H o o k e r*, palmis aedes major adhuc dedicata est. In terra continenti maximas palmarum copias offerunt horti Parisiensis, Bruxellanus, Hagensis, Biberichianus, Herrenhusanus, Berolinensis, Monacensis, Schoenbrunnensis; Petropoli Imperator *N i c o l a u s* insignem locum 266 pedes longum 80 ped. latum, 67 ped. altum palmarum cultui ex consilio viri ill. *P. E. L. F i s c h e r*, horti praefecti, destinavit.

Haecce palmarum domicilia luminis quam largissima copia fruuntur necesse est; tectum et parietes a latere vitro sunt componendi, atque ita res instituenda est, ut et aëri et umbrae opportunus aditus pateat. Calorem optime per fistulas dispertiaris, per quas aqua calida circumit. Pro aëris coelique ratione apud nos palmae in duabus aedibus foventur, in quarum una tropica et calidi vaporis plena temperatura non sub 12° R. aut 15° C., quasi legitimum caloris minimum (v. supra hujus capituli §.14.) in altera subtropica non sub 5° decidere debet. Humi genus aptissimum est solum luteum ac grave (haud deficientibus partibus alcalinis) mixtum cum organicis reliquiis putrescentibus. Aspersioni, quae in tropicis bis singulis diebus repetenda est, et irrigationi optime inservit aqua pluvialis. Palmae aut parvae et juvenescentes aut per semina e patria ad nos transportantur, quae semina in calidis et stercore fervefactis pulvinis germinant. Juvenescentes plantae in vasis argillaceis conservantur, adultae in ligneis amphoris. Majores arbores non nisi quinto ad octavum usque anno dislocantur, sed tum videas ut cupis sat capacibus, si non ipsi hypocaustorum calido solo immittantur. Plantae juniores in humilioribus aedificiis alantur, nec nisi paullatim in altiora aedificia transferantur. Quae palmae stolones efformant, illis latiores nec ita profundae cupae necessariae sunt, simplicibus autem profundiores. Radices ne reseces unquam in palmis; nam juniores, quae supra priores proveniunt, semper sunt majoris potestatis vitalis et maximae natu sponte oblitterantur. Caudicum basi muscus circumligatur magno beneficio. Apta adhibita industria quaedam species flores quidem propellunt, attamen paucae fructus ferunt; aliae tantum abest ut culturae nostrae fiant obnoxiae ut brevem aetatem assecutae vita decedant, uti *Cocos nucifera*. Sed et ea laetioris incrementi impedimenta aliquando sagaciori et uberiori experientia removebuntur.

§24. PALMARUM USUS tam est multiplex, ut integrum opus mihi componendum foret, si singula et omnia vellem hic exponere. At quum alia jam in antecedente atque in systematica parte allata sint, satis est

primarias res consummatim memorare, amandato lectore ad aliorum notam auctoritatem. Nulla pars palmarum inveniatur, quae non serviat hominibus. Serviunt: radix, caudex, gemma, vagina frondium ejusque reticulum lanaque, petioli, rhaches, pinnae frondium, spathae, spadix ipse, flores, pollen, fructus, fructuum caro, putamina, ipsa semina. Lignum praebent diversissimae commissurae, coloris, gravitatis, elasticitatis, roboris, tum farinam, saccharum, ceram, oleum, vinum crematum, acetum, fermentum, siceram, cinerem clavatum. Multarum fructus maturi aut fracidi, crudi aut cocti comeduntur, item frondes gemmae, s.d. cerebrum, pro oleribus et acetariis. Etiam medicamenta, colores, odores ex palmis abstrahuntur; nulla vero est venenata; ardor enim, qui inest in carne fructuum (et in superficie caudicis juvenili) *Caryotae* et aliarum Arecinarum non tam effici videtur materie chemica quam raphidibus, nisi forte acidum formicarum est.

R a d i x *Coci nuciferae* lenta inservit operibus vimineis in Brasilia, in insulis Philippinis lixiviam coquitur ad colorem rubrum inde efficiendum, et pro *Areca* manducatur, *Coryphae Gebangae* radix est emolliens et leviter adstringens et diarrhoeen prohibet.

C a u d e x offert lignum, cujus infima nota, lignum librosum, (supra 89 §37.) comburitur, aliae materiam praebent, postes, trabes, asseres, tignos, canterios; etiam molibus in aqua struendis aptae sunt (*Thrinax pumilio*, *Areca Nibung*). – Lignum elastico-fibrosum caudicum calamosorum inservit operibus viminalibus: fabricantur crates, laquei, funes, tegumenta, pilei, cubilia, virgae piscatoriae, scipiones. Hi etiam e *Bactridis* et *Martineziae* speciebus (Cannes de Tabago) et ex *Rhapi flabelliformi* et *Licuala acutifida* (Ground-Rattan, Pinang-Lawyer) formantur. Lignum firmum et nigrum (*Guilielmae speciosae*, *Macanae*, *Seaforthiae jaculatoriae*, *Iriartee ventricosae*, *Astrocaryi Ayri*, *Borassorum*, *Caryotae*) maxime in arma et opera tornata adhibetur. Caudices cavati pro arundinibus, tubis ac cymbis sunt. – De amylo in caudice uti de saccharino succo ejus et spadicum v. supra p.91, 92. Succus recens ut potus gelidus, purificans sanguinem, urinam et sudorem movens laudatur. *Calami* nonnulli et *Daemonoropes* effundere dicuntur lympham minus saccharo refertam, sed tamen hauriendam. Ligni cinis dat lixiviam ad fabricandum saponem et colores.

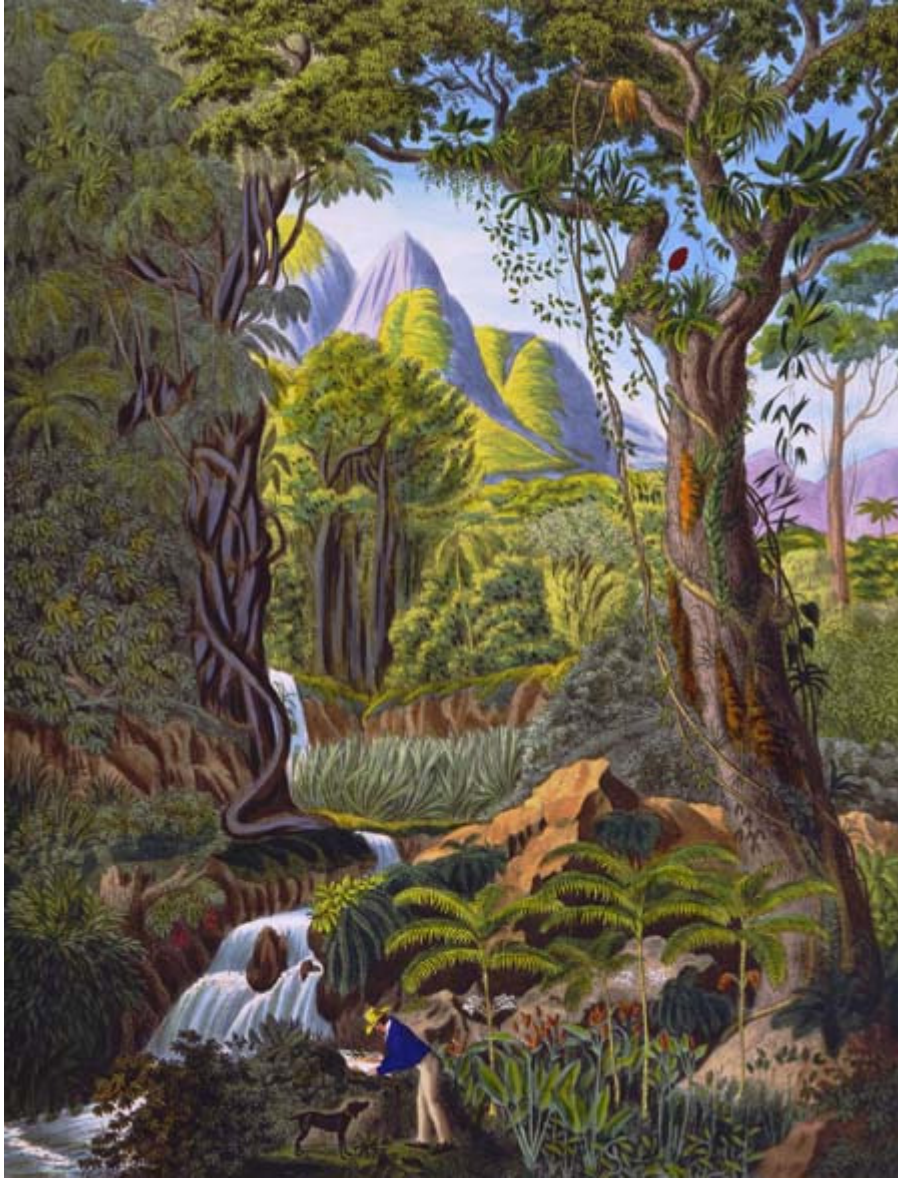
F r o n d e s sunt pro remis, scindulis et facibus, vaginas pro scatulis ad varias res domesticas involvendas, reticulum pro stappa aut convertitur in scopas, in toros implendos: fibrae ejus robustiores (*Arengae*) evadunt stili; lanugo in parte vaginali transit in fomitem, rhachis frondium in baculos: e pinnis parantur pilei, tapeta, umbellae, storeae, fila, funes, lina, opera viminea. Scribitur etiam in illis. Cerae

mentio jam facta est p.107, §.73. Bdellium thebaicum quod e *Hyphaene* esudare dicitur, dubium adhuc est. Gummi pellucidum odoratum e fastigio arboris Pindova fluere, P i s o tradit. S p a t h a e membranaceae aequae ac vaginae frondium usurpantur. Quarundam (*Arecae catechu*) f l o r e s pro odoribus aut cum integro spadice juvenili cum aceto vel saccharo pro cupediis instruuntur. P o l l e n aphrodisiacum valet.

F r u c t u u m pars carnosa aut propter nutrimentum cruda aut cocta prostat aut (*Cocos nucifera*) stuppam edit. Species *Zalaccae* probantur odore acerrimo et sapore grato acidulo adstringente. E carne quarundam Lepidocaryinarum nascitur nobilissimus sanguis draconis, ex *Elaeide* oleum. Hoc vero semina omnium Cocoinarum offerunt ex albumine (*Coci nuciferae* oleum maximi penditur); quae pars juvenilis (*Nipae, Arengae*) saccharo conditur; *Coci nuciferae* lac emulsivum bibitur contra scorbutum, dysenteriam, taeniam agens. Semina integra sunt pro orbiculis in vestimentis et pro corollis precatoriis, *Arecae* manducationis luxuriam alunt, putamina a tornatoribus in varia opera adhibentur, usta carbonem tenuem exhibent diversi usus.

Postremo palma uti corporis usus ac commoda auget et perficit, ita pectora mortalium divino flatu permulcet, aeterni numinis ipsa praedicatrix; jam solo adspectu animum erigit, secreta quadam vi attrahit atque commovet. Inde ubivis terrarum palma a mortalibus celebratur. In Brasilia Noah illius terrae, Tamanduaré e diluvio cum familia in altam palmam montis refugisse ibique de ejus fructibus vixisse traditur (Vasconcellos Chronica do Brazil 47). In Carolinis insulis Olifat, dei Lugeleng filius origine sua humana (mortali matre Tarrisso) exiit ad caudicem palmarum (Chamisso in Rotzebue Reise 1821.III.129). In Ceylone Kossa-Rajah, qui populum suum Coci usum docuit, prisco lapide colitur (C. Bennett Wanderings etc. 1834.II. 297sq.). Persae antiqui palmam pro symbolo solis habuere, Arabum carmina innumeris eas epithetis praedicant, inque mysteriis habent (cfr. p.269); et Europaeus homo palmas intuens voce quadam monetur quae dicat:

S u r s u m c o r d a .

Ecce plāga Brasiliana in Historiā naturali palmarum depicta.

**In palmis semper parens juvenus,
in palmis resurgo.**

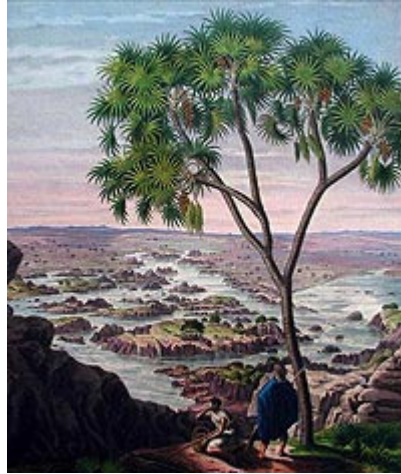
Martius.

**Ecce palmae Brasilianae. Haec quoque pictura invenitur
in Martianâ Historiâ naturali palmarum.**

Hyphaene thebaica, Extr. "Historia
Naturalis Universalis Palmarum",
CFP Von Martius, 1823

**HANC EPISTULAM LEONINAM
SEPTUAGESIMAM SECUNDAM**

SENDEN IN OPPIDULO BAVARIAE SUEBICAE PERFECIT

d. Solis, 23. m. Mart. a. 2014

Nicolaus Groß

LEO LATINUS

<http://www.leolatinus.com/>